

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 9. august 2018
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: André Dybdal Pape
Sagsnr.: 2018-0035-0049
Dok.: 804892

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål AT, AØ og AÅ fra Folketingets Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalg den 15. august 2018

Samrådsspørgsmål AT:

”Hvilken afledt betydning har det for det danske og estiske bagmandspolitis beføjelser og forpligtelser, om tilsynet hører under dansk eller estisk finanstilsyn, og hvilken betydning vurderer ministeren, det kan have i forhold til SØIK’s arbejde med sagen om Danske Bank og hvidvask, hvis det danske Finanstilsyn finder relevante oplysninger ved en inspektion af den estiske filial her i 2018 mod f.eks. at kunne have fundet sådanne oplysninger i tidligere år, herunder i forhold til forældelsesfrister for straffelovsovertrædelser og konfiskation?”

Samrådsspørgsmål AØ:

”Ministeren bedes - nu hvor klagefristen for påklage af Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 er udløbet - redegøre for SØIK’s vurdering af, hvad Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 giver anledning

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

til vedr. Danske Banks ledelse og styring, herunder hvilke forældelsesregler der gælder i relation til sagen.”

Samrådsspørgsmål AÅ:

”Ministeren bedes redegøre udførligt for samarbejdet mellem SØIK og de estiske myndigheder/politi i forhold til den igangværende estiske undersøgelse af Danske Bank.”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (SF)

Svar:

[Indledning]

1. Jeg vil gerne starte med at takke for invitationen til at komme her i dag og følge op på samrådet, som vi havde her i udvalget den 25. maj om hvidvask i Danske Banks estiske filial.

Der har som bekendt været afholdt et opfølgende samråd med erhvervsministeren den 25. juni. Og der er besvaret en række skriftlige spørgsmål fra udvalget, der er stillet som opfølgning på samrådet den 25. maj.

Som også erhvervsministeren har givet udtryk for meget klart, er det på ingen måde acceptabelt, hvis danske virksomheder er involveret i at hvidvaske penge – hverken i Danmark eller i udlandet.

De yderligere oplysninger, som er kommet frem om denne sag henover sommeren, gør ikke sagen mindre alvorlig. Og det er helt afgørende, at den undersøges helt til bunds.

Derfor er jeg også meget tilfreds med meldingen forleden fra SØIK om, at der nu er indledt en egentlig straffe-

retlig efterforskning af, hvorvidt Danske Bank har overtrådt den danske hvidvasklov. Det vender jeg tilbage til om lidt.

Inden jeg besvarer de tre samrådsspørgsmål – som jeg i øvrigt gerne vil besvare samlet – vil jeg gerne minde om, at vi jo endnu ikke har set sagens endelige afslutning. Vi kan derfor heller ikke konkludere noget håndfast om den, herunder om hvilke konsekvenser, sagen bør have.

Jeg synes, at vi skal lade myndighederne få mulighed for at gøre deres arbejde, og jeg kan oplyse, at SØIK er fuldt ud opmærksom på de forældelsesfrister, som gælder i sagen. Dem vil jeg også komme ind på senere i min besvarelse.

[SØIK's beføjelser og forpligtelser samt forældelsesfrister for strafansvar]

2. I forhold til de konkrete spørgsmål er jeg for det første i samrådsspørgsmål AT blevet spurgt om, hvilken afledt betydning det har for det danske og det estiske bagmandspolitis beføjelser og forpligtelser, om tilsynet hører under det danske eller det estiske finanstilsyn.

Desuden er jeg blevet spurgt om, hvilken betydning det kan have i forhold til SØIK's arbejde med sagen, hvis det danske Finanstilsyn finder relevante oplysninger ved en inspektion af den estiske filial i forhold til bl.a. forældelsesfrister for straffelovsovertrædelser og konfiskation.

Jeg vil gerne understrege, at jeg nu besvarer spørgsmålene ud fra en generel betragtning og altså ikke i forhold til den konkrete sag.

[SØIK's beføjelser og forpligtelser]

3. Med hensyn til den første del af spørgsmålet kan jeg oplyse, at Justitsministeriet ikke har nogen nærmere oplysninger om det estiske politis beføjelser, og hvordan det estiske politi er organiseret på dette punkt.

Men i forhold til det danske politi og SØIK kan jeg oplyse, at SØIK både efterforsker og strafforfølger straffesager.

SØIK beskæftiger sig med sager om særlig økonomisk kriminalitet, herunder om overtrædelse af hvidvaskeloven.

SØIK har et tæt samarbejde med det danske Finanstilsyn, og ofte starter straffesager på det finansielle område med en politianmeldelse fra en tilsynsmyndighed, f.eks. fra Finanstilsynet.

Men det er ikke afgørende for, om SØIK kan indlede en efterforskning, at der foreligger en anmeldelse fra en tilsynsmyndighed. SØIK kan ligesom andre dele af dansk politi starte en efterforskning på baggrund af en anmeldelse fra anden side, f.eks. fra en borger eller en udenlandsk myndighed, eller af egen drift.

SØIK's beføjelser er reguleret af den danske retsplejelov, uanset om der er tale om en ren dansk efterforskning, eller om der efterforskes som led i retshjælp til en udenlandsk politimyndighed.

Hvis der er tale om bevisindhentning i andre lande til brug for en dansk straffesag, viser erfaringen, at det er nødvendigt med et godt samarbejde mellem de pågældende landes politimyndigheder. Det sker ofte gennem Europol og Eurojust.

Hvis vi ikke taler om retshjælp til andre landes efterforskning, efterforsker dansk politi, herunder SØIK, kun mulige forbrydelser, som kan pådømmes her i landet.

[Det strafferetlige legalitetsprincip]

4. I Danmark er det først og fremmest en betingelse for at pådømme og pålægge en straf, at der er hjemmel til det efter dansk ret.

Det vil sige, at der skal være sket en overtrædelse af en gældende dansk regel, som er strafbelagt. Er denne regel begrænset til kun at omfatte handlinger begået på dansk territorium, kan en person ikke straffes for at have begået en overtrædelse af den danske regel i udlandet. F.eks. kan man ikke straffes efter den danske våbenlov, hvis man i USA har båret et våben, som efter amerikansk ret er lovligt at bære.

Det afhænger af en konkret vurdering af den enkelte strafbelagte bestemmelse, om den må antages også at finde anvendelse på forhold begået i udlandet. Det gælder også i forhold til hvidvasklovens regler. Det er en vurdering, som i sidste ende henhører under domstolene. Og jeg kan i forhold til hvidvaskloven sige, at der ikke ses at være retspraksis om dette spørgsmål.

Med den nye hvidvasklov er der indført en ny bestemmelse i § 31, som siger, at virksomheder skal sikre, at de-

res aktiviteter i udlandet overholder hvidvaskreglerne. Men den gælder selvfølgelig kun fremadrettet.

Særligt for så vidt angår straffeloven er udgangspunktet, at den også finder anvendelse på forhold begået i udlandet. Det gælder også i forhold til reglerne om hæleri, som jo efter omstændighederne kan være relevante, når vi taler om hvidvask.

[Dansk straffemyndighed]

5. Ud over, at en given straffebestemmelse skal finde anvendelse på forhold begået i udlandet, er det en forudsætning for at idømme en straf i Danmark, at der i den konkrete situation er dansk straffemyndighed.

De nærmere rammer for, hvornår der er dansk straffemyndighed, har jeg redegjort nærmere for i mit svar på spørgsmål nr. 198, som udvalget stillede den 28. maj 2018.

Som det kan læses i svaret, er hovedreglen i straffeloven et såkaldt territorialprincip, der indebærer, at handlinger begået i Danmark hører under dansk straffemyndighed.

Herudover kan handlinger begået uden for Danmark i visse tilfælde også høre under dansk straffemyndighed.

Det gælder bl.a., når en strafbar handling er begået af en dansk statsborger eller en dansk virksomhed, og handlingen både er strafbar efter dansk lovgivning og i det land, hvor handlingen blev begået. At pålægge straf i en sådan situation forudsætter som sagt også, at den danske bestemmelse, som der skal straffes efter, vurderes at omfatte handlinger begået i udlandet.

Endelig gælder der inden for strafferetten et internationalt anerkendt princip om, at man ikke må straffes to gange for den samme forbrydelse. En person, der allerede er blevet strafforfulgt uden for Danmark, kan derfor i almindelighed ikke retsforfølges her i landet for den samme handling.

Det indebærer, at straffedomme afsagt i et andet land om f.eks. bødestraf og konfiskation som udgangspunkt udelukker retsforfølgning i Danmark over for de samme personer for de samme handlinger, hvad enten de pågældende ved den udenlandske dom er blevet idømt en straf eller er blevet frifundet.

[Opsummering om SØIK's beføjelser og forpligtelser]

6. Så i forhold til det konkrete spørgsmål er det således ikke afgørende for SØIK's muligheder for og forpligtelser til at efterforske og rejse tiltage i straffesager, om det er det danske, estiske eller et tredje lands tilsynsmyndighed, der fører tilsyn.

Det er heller ikke afgørende, om en straffesag opdages eller anmeldes af en dansk eller en udenlandsk myndighed.

Det er derimod afgørende, hvilke regler der gælder, herunder de pågældende reglers territoriale gyldighed, og om der er dansk straffemyndighed. Desuden har det betydning, om der føres en parallel straffesag i et andet land, da der i almindelighed ikke må blive straffet for de samme handlinger flere gange.

Herudover kan det have en afledt betydning af mere praktisk karakter, hvis tilsynet føres i et andet land, da der eventuelt vil skulle indhentes beviser i det pågældende land.

[Nye oplysninger fra Estland og forældelsesfrist for strafansvar]

7. Med hensyn til den anden del af spørgsmål AT kan det oplyses, at strafansvaret for overtrædelse af den danske hvidvasklov – både den gamle og den nye – forældes efter 5 år.

Hvidvask efter straffeloven – altså hvor der er tale om hæleri og ikke blot overtrædelse af hvidvasklovens mere formelle regler – forældes efter 5 eller 10 år.

Hvidvask af særlig grov beskaffenhed forældes efter 10 år, og hvidvask, der ikke er af særlig grov beskaffenhed, forældes efter 5 år. Dette følger af de almindelige forældelsesregler i straffeloven, som tager udgangspunkt i strafferammerne for de enkelte typer forbrydelser.

I forhold til mulighederne for konfiskation af udbytte fra en strafbar handling er forældelsesfristen 10 år.

Forældelsesfristen regnes som udgangspunkt fra gerningstidspunktet, dvs. fra den dag, hvor de strafbare handlinger ophørte.

Forældelsesfristen afbrydes, når politiet meddeler gerningspersonen, herunder en ansvarlig virksomhed, en sigtelse for overtrædelsen.

Fristen afbrydes også ved, at politiet foretager rettergangsskridt, f.eks. ved at anmode retten om en ransagningskendelse, hvorved den pågældende anses for sigtet for overtrædelsen.

I forhold til forældelse har det derfor ikke nogen direkte betydning, hvornår oplysninger i sagen tilvejebringes, men derimod hvor lang tid der går fra det tidspunkt, hvor forbrydelsen blev begået, til der sker sigtelse eller rettergangsskridt i sagen.

Alle relevante oplysninger kan naturligvis indgå i den samlede vurdering af sagen, herunder ved vurderingen af, om der skal rejses en sigtelse og eventuelt foretages rettergangsskridt.

Jeg skal for en god ordens skyld nævne, at det danske finanstilsyn som oplyst af erhvervsministeren under samrådet den 25. juni ikke inspicerer i Estland.

Hvis det estiske finanstilsyn finder oplysninger, som vurderes at burde indgå i en straffesag, vil det normale – for-

mentlig også i Estland – være, at tilsynet overdrager oplysningerne til en politimyndighed.

Hvis det danske finanstilsyn finder yderligere oplysninger, som vurderes at burde indgå i en straffesag, vil det normale være, at tilsynet overdrager oplysningerne til SØIK.

[Opsummerende om nye relevante oplysninger i sagen og forældelsesfrist]

8. Opsummerende for den anden del af spørgsmål AT kan det således siges, at det ikke er afgørende for forældelse af hverken strafansvar eller konfiskation, om oplysningerne fremskaffes af Finanstilsynet eller på anden vis.

Det er heller ikke afgørende, hvornår oplysningerne i sagen findes, så længe der sker sigtelse eller rettergangsskridt, inden forældelsesfristen udløber.

Det kan derfor godt have en vis betydning, hvornår oplysningerne kommer for en dag – i hvert fald hvis det sker så sent, at man ikke kan nå at afbryde forældelsesfristen. Ligesom under samrådet den 25. maj skal jeg for en god ordens skyld understrege, at jeg ved min besvarelse i for-

hold til spørgsmål AT ikke har forholdt mig til den konkrete sag om Danske Bank. Men jeg kan oplyse, at SØIK – som jeg også nævnte tidligere – er fuldt ud opmærksom på forældelsesfristerne i sagen.

[SØIK's vurdering af sagen og samarbejdet med de estiske myndigheder]

9. I samrådsspørgsmål AØ spørges der om SØIK's vurdering af, hvad Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 giver anledning til vedrørende Danske Banks ledelse og styring.

Desuden spørges der i samrådsspørgsmål AÅ om samarbejdet mellem SØIK og de estiske myndigheder og politi i forhold til den igangværende estiske undersøgelse af Danske Bank.

Justitsministeriet har forud for samrådet her i dag anmodet SØIK om en opdateret status på sagen, og jeg kan på den baggrund oplyse følgende:

10. Som jeg nævnte indledningsvist, har SØIK nu åbnet en egentlig efterforskning i sagen mod Danske Bank for mulig overtrædelse af den danske hvidvasklov.

SØIK har om Finanstilsynets afgørelse af 3. maj 2018 bemærket, at afgørelsen alene indeholder en stillingtagen til, om reglerne om ledelse og styring af banken – såkaldt governance – efter lov om finansiel virksomhed var overholdt. Finanstilsynet anfører udtrykkeligt, at der ikke er taget stilling til, om Danske Bank har overtrådt reglerne i hvidvaskloven, og at det er det estiske finanstilsyn, der skal påse overholdelse af disse regler.

SØIK og Finanstilsynet har været i efterfølgende dialog om afgørelsen og det grundlag, som afgørelsen er truffet på. SØIK har på baggrund af disse drøftelser ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for af egen drift at indlede en undersøgelse af, om der er grundlag for en straffesag mod Danske Bank for at have overtrådt reglerne om governance i lov om finansiel virksomhed.

SØIK har derimod indhentet det materiale, der ligger til grund for Finanstilsynets afgørelse, med henblik på en nærmere gennemgang af materialet til belysning af, om der i øvrigt er grundlag for at gøre et strafferetligt ansvar gældende i Danmark. Desuden undersøger SØIK de juridiske muligheder for dansk straffemyndighed for at gennemføre en eventuel straffesag i Danmark mod Danske Bank for manglende overholdelse af hvidvasklovens reg-

ler i forbindelse med bankens estiske filials håndtering af transaktioner for de såkaldte non-resident kunder.

SØIK har parallelt hermed hen over sommeren modtaget 3 anmeldelser om Danske Banks ledelses mulige overtrædelse af hvidvaskloven. Det gælder bl.a. den anmeldelse af 24. juli 2018 fra Hermitage Capital Management, som også har været omtalt flere gange i medierne.

Disse anmeldelser indgår nu i den igangværende efterforskning mod banken, som forventes at foregå både i Danmark og i udlandet.

11. På samrådet den 25. maj 2018 oplyste jeg, at SØIK gennem Eurojust havde tilbudt de estiske myndigheder assistance med henblik på gennemførelse af retsskridt i Danmark i forbindelse med en eventuel efterforskning i Estland mod Danske Bank.

Efterfølgende rettede SØIK på ny henvendelse til de estiske myndigheder, dels via Hvidvasksekretariatet, dels via Eurojust, og tilbød assistance til bevissikring og samarbejde, og SØIK har desuden indledt en dialog med flere internationale samarbejdspartnere med henblik på at oplyse sagen, navnlig i relation til afklaring af komplicerede juridiske spørgsmål om bl.a. straffemyndighed, be-

tydningen af tidligere afgjorte sager og udmålingspraksis.

I forhold til samarbejdet med de estiske myndigheder har SØIK oplyst, at SØIK på nuværende tidspunkt ikke har modtaget konkrete anmodninger fra de estiske myndigheder, hverken direkte, via Eurojust eller via Hvidvasksekretariatet, om bistand til efterforskning eller samarbejde vedrørende sagen.

SØIK har oplyst, at SØIK i forbindelse med efterforskningen er meget opmærksom på alle muligheder for at indlede og udbygge det internationale samarbejde i denne sag, både bilateralt og gennem internationale organisationer som f.eks. Eurojust og Europol.

[Afslutning]

Som sagt er jeg tilfreds med meldingen fra SØIK om, at der nu er indledt en strafferetlig efterforskning. Verden omkring os kan ikke være tjent med, hvis vi ikke kommer til bunds i, hvad der er foregået i den her sag. Det tror jeg, at vi alle er enige om.

Tak for ordet.